

על י. ל. פרץ מכתב ליעקב דינזון*

126.III.1915

ידיד יקר וחביב!

יְדִי רועדות בבואי לכתוב מכתב זה. כלום עלי לבקש אחר מילות נחמה, שאינן רוצות כלל לעלות על הדעת? עדיין מצלצלות באוזני מילות־המברק של (שלום) אש: "חזק ואמץ ביגון הדומם"... יגון זה יגון לנצח בנשמתם של כל אלה, שזכו באושר ההנאה מקורטוב של האור הגדול, שלא יתפוגג כל עוד יזכו לשאת את עול החיים. הצער חייב להישאר נעול בפנים — ויש להמשיך בעבודה בהידוק שיניים. אנחנו היורשים — אולי אין אנו ממש ראויים לכך — ועלינו להתגבר ביתר שאת, למען שחייו ופועלו יוסיפו להתקיים, למען שאורו יוסיף להאיר, וקולו לא יחדל לקרוא ולעורר. תפקידנו הראשון הוא לדאוג, שתמונתו ודמותו תתקרבנה ככל האפשר לדעת הקהל. לצערנו אין הזמן מאפשר לגשת מיד להוצאה — — של כתביו המקובצים: אפשר רק בעניין זה להתכונן, לצבור כוחות, כדי להוציא לפועל את המפעל הזה בשעת הכושר. כבוד זה יפול בחלקה של הוצאת הספרים שלנו.² בינתיים יש להסתפק בזה, שניתן לפרסם ב'די יודישע וועלט'. והרי חלקך במאמץ זה הוא כל־כך מובן מאליו, כעין חוק מן הטבע. נדמה לי, שבתנאים הקיימים, כתב־העת 'די יודישע וועלט' הוא המקום המתאים ביותר ואף אמצעי התיווך, המסוגל למסור לקהל היהודי את מה שניתן ומה שראוי למסור. כולנו בטוחים, שאתה, דינזון היקר, תעשה כל מה שרק תהיה מסוגל לעשות בעניין זה. בראש וראשונה עומד על הפרק מאמר אוודותיו, וְיִגְרֵי אַמְנֵם כּוֹתֵב לְךָ עַל כֶּךָ. אנחנו מאמינים, שזו תהיה בשבילך אישית במידת־מה הקלה, בשעה שתוכל בדרך זו להביע את מה שמעיק על ליבך. קיים כלל גדול, שעצם ההבעה יש בה כדי להקל על הלוך־הרוח העצוב. והרי חייב אתה להרהר גם בפנייה אל עצמך: (בלשונו של שלום אש) "חזק ואמץ ביגון הדומם".

הלב ממש נקרע מן הרצון לבוא אליך, אך בעוונותינו הרבים אין הדבר מסתייע. כל הקהל התפור בימי החג, ואילו אני עצמי לא יכולתי לבוא. אתמול חזר בוריס⁴ — והוא מתאמץ מאוד מאוד לנסוע לווארשה — אך אין הוא יכול הפעם להתפנות

* מכתב זה נשלח לסופר יעקב דינזון (1856–1919), ידידו הקרוב של י. ל. פרץ, עם בוא הידיעה על מותו בווארשה. הכותב היה בימים ההם מזכיר המערכת של כתב־העת 'די יודישע וועלט' בוילנה. מכתבו של ז. קלמנוביץ המתפרסם כאן תורגם מידיש בידי שלום לוריא.

מפני העסקים המכבידים עליו. יתר על כן, בימים הקרובים עליו להעביר את אשתו עם הילד החולה לקרים. אבל הוא יבוא, ויתלווה אליו עוד מישהו, כדי לדון ולהכין את העבודה הגדולה שהזכרתי כאן לעיל.

דינזון היקר, אל נא תשהה את השליח שלנו: תן לו כל מה שאנו מבקשים ממך, כדי שיוכל לחזור מהר כלעומת שנסע ולאפשר לנו להוציא לאור את החוברות במועדן.

היה נא לי בריא וחזק, דינזון היקר! אני מקווה, שנוכל בקרוב להתראות.

קלמנוביץ

הערות

- 1 זהו התאריך לפי הנוסח הישן. לפי הנוסח החדש נפטר יצחק לייבוש פרץ ב־3 באפריל 1915. לפי הלוח הישן חל יום פטירתו ב־21.3.
- 2 הוצאת ב. קלצקין בוילנה, זו שהוציאה לאור את כתב־העת 'די יודישע וועלט'.
- 3 המבקר שמואל ניגער (1883–1955), היה עורכו הראשי והרוח החיה של כתב־העת 'די יודישע וועלט' בשנים 1912–1914.
- 4 הכוונה לבעל הוצאת הספרים בוילנה בוריס קלצקין (1875–1937). פרטים עליו ראה; אלתר קצחנה: 'קווים לדמותו של בוריס אַרקאַדיאָוויץ' קלצקין, חוליות 4, 1997, עמ' 189–196, ובעיקר: הערה 1, שם, עמ' 195.

